

šteni i sve do sada se samo nagađalo oko toga što je predgovor mogao sadržavati. Dvadesetak sačuvanih primjeraka većega Lutherova *Katekizma* (primjerak u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu dar je književnika i hrvatskoga bana Ivana Mažuranića) sadrže ispravljen njemački predgovor u kojem se više ne spominju Ungnadove zasluge.

Vlasnik fragmenta glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. godine ing. Ivo Dubravčić napominje da je Mirko Rupel znao za fragment, jer je u knjizi: *Nove najdbe naših protestantik XVI. stoljetja* (Ljubljana 1954.), napisao pod br. 39: »*Glag. Katechismus 1561.* Drobec tega katekizma, ki obsega samo prvo polo, pa ji manjka še list A IV, je v privatni lasti dr. Scherrerja, ravnatelja knjižnice Tehniške visoke šole v Curihu. Zvezan (broširan) je skupaj s prvo polo cir. Katekismus.« Dubravčićev (ili kako on kaže: delftski) fragment uvezan je s fragmentom (prvi sveščić) ćirilskog *Katekizma*, nedostaje mu list A IV, a ex libris glasi: *Bibliothecarū Paul Scherrer-Bylund.* To znači da su fragmenti nekoć bili vlasništvo P. Scherrera.

Nauk karstjanski prva je glagoljska knjiga objavljena u Propagandinoj tiskari

u Rimu. Katalog haaške izložbe sadrži i kratku povijest hrvatskih tiskara u Urachu i Rimu koju je napisao I. Dubravčić i upozorio na to da su glagoljska slova lijevana u Nürnbergu poslužila u Urachu za širenje protestantizma, a u Rimu sedamdesetak godina kasnije – za širenje rimokatolicizma. Tu je činjenicu posebno istakla gđa Koosje Sierman u osvrtu na izložbu u Haagu. U kulturnoj rubrici istaknutoga nizozemskoga dnevnika NRC-a izašao je 26. listopada njezin članak u kojem posvećuje veliku pažnju baš tim skromnim hrvatskim glagoljskim tiskotvorima.

Fragment glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. godine koji danas posjeduje ing. Ivo Dubravčić jedinstveni je sačuvani primjerak maloga Lutherova *Katekizma* sa Skalićevim njemačkim predgovorom. Tako su Dubravčićeva uporna traganja za starom hrvatskom knjigom u svijetu dala dragocjene rezultate, među koje ide otkriće fragmenta glagoljskoga *Katekizma* iz 1561. sa spomenutim Skalićevim njemačkim predgovorom.

A. N.

INTERNATIONAL MEDIEVAL CONGRESS, LEEDS 4-7 JULY 1994.

Od 4. do 7. srpnja 1994. godine održan je Prvi međunarodni medievistički kongres u Velikoj Britaniji u glavnom gradu Yorkshira – Leedsu, u studentskom naselju Bodington Hall, udaljenom oko 6 km od središta grada.

Kongres je organizirao Međunarodni medievistički bibliografski centar (International Medieval Bibliography Unit) sveučilišta u Leedsu.

Zamisao organizatora bila je da na jednom mjestu okupi istraživače - medie-

viste iz cijeloga svijeta, koji se bave istraživanjima europske civilizacije između 450. i 1500. god. Najveći broj sudionika bio je iz Velike Britanije, SAD-a, Kanade i Francuske, te su i glavni jezici izlaganja bili engleski i francuski. Rad skupa organiziran je u 21 paralelnu sekciju (Anglo-Saxon Studies, Art History, Biblical Theology and Learning, Celtic Studies, Crusades, Cultural Contacts in the Mediterranean, Early History & Gregory of Tours, General Cultural, Government and Warfare, Hagiography, Language and Literature – British Isles, Language and Literature – General, Language and Literature – Germany and the Low Countries, Language and Literature – Romance, Norse and Viking Studies, Performance Art, Philosophy and Liturgy, Religious Life, Social and Economic History, Sources and Resources, Women's Studies) s 242 sesije na kojima je sudjelovalo oko 950 referenata iz 30 zemalja.

Drugoga radnoga dana skupa priređen je svečani domjenak za sve sudionike Kongresa u Velikoj dvorani (Great Hall) u centralnoj zgradi Sveučilišta (University House). U glavnom sveučilišnom amfiteatru službeno je otvoren prvi Međunarodni medievistički kongres kojim se u isto vrijeme obilježava i 25. godišnjica Centra za medievističke studije Sveučilišta u Leedsu (Centre for Medieval Studies). Na otvorenju su bili nazočni negdašnji i sadašnji studenti medievistike, te članovi Studijskog vijeća (Board of Studies). Nakon pozdravnih riječi prof. Alana V. Murraya iz Međunarodnog medievističkog bibliografskog centra, Fr. Leonard Boyle, prefekt Apostolske biblioteke u Vatikanu, otvorio je Kongres referatom *Popular*

Religion: What is Popular? Prof. Alain Dirkens sa Sveučilišta u Bruxellesu, pozdravio je široki auditorij predavanjem posvećenim Sv. Grguru iz Toursa, *The World of Gregory of Tours*, budući da se 1994. godine navršila 1400. godišnjica njegove smrti, uz koju su vezane osnovne teme prvoga Kongresa.

Uz Kongres je priređena prodajna izložba knjiga vezanih za srednjovjekovnu tematiku s posebnim antikvarnim odjelom. Kongres je bio obogaćen prigodnim kazališnim i glazbenim programom u večernjim satima.

Sudionicima Kongresa bio je ponuđen bogat program ekskurzija, od kojih ističemo York, Fountains Abbey, Bolton Abbey, Whitby Abbey and Robin Hood's Bay i druge.

Prvi međunarodni medievistički kongres uspio je okupiti zamjetno velik broj mladih znanstvenika, što mu je bio i cilj. Ako bismo htjeli sažeti značenje Kongresa, široke srednjovjekovne tematike, možemo zaključiti da je ostvario bitan doprinos i prezentirao nove spoznaje u istraživanju zapadnoeuropskog srednjovjekovlja uopće, i potvrdio da postoji živ interes za medievističke studije u zapadnoj Europi i Americi. Posebna pozornost poklonjena je svakako engleskoj i francuskoj literarnoj, jezičnoj i povijesnoj tematici i njihovim vezama. Ipak moramo primijetiti da veze zapadnoeuropske civilizacijske tradicije sa slavenskim kulturama gotovo uopće nisu dotaknute. Razlog tomu valja tražiti možda u nedovoljnom interesu zapadnoeuropskih znanstvenika za slavensku baštinu, i u nedovoljnoj nazočnosti znanstvenika iz slavenskih zemalja na Kongresu. Hrvatskoglagoljska tematika bila je zastupljena samo izlaganjem potpisane: *La sagesse*

de l'Ancien testament dans le Moyen Age croatoglagolitique, u sesiji The Bible in Literature. Za sada organizator Kongresa nije predvidio objavljivanje izlaganja, što ne znači da to neće učiniti za buduće kongrese (sljedeći je predviđen od 10. do 13. srpnja 1995. godine).

Za dobru organizaciju Kongresa u cjelini, što je istaknuto i na svečanom primanju, treba posebno zahvaliti gospođama Keren H. Wick i Stephanie Dickenson.

ANTONIJA ZARADIJA KIŠ

ŠESTI MEĐUNARODNI PALEOSLAVISTIČKI KOLOKVIJ U BUGARSKOJ

Od 27. kolovoza do 8. rujna 1994. god. u mjestu Bankja udaljenom 20km od Sofije, održan je Šesti međunarodni paleoslavistički kolokvij (Шести международен колоквиум по старобългаристика). Kolokvij su organizirali: Sofijsko sveučilište »Sveti Kliment Ohridski« (Софийски университет »Св. Климент Охридски«), Ministarstvo znanosti i obrazovanja (Министерство на науката и образованието) i Fondacija »Otvoreno društvo« (Фондация »Отворено общество«). Znanstveni skup pozdravio je i otvorio direktor prof. dr. Ivan Bujukliev, a direktorica paleoslavističkog Centra »Ivan Dujčev«, prof. dr. Aksinija Džurova, pročitala je referat: *Византийската култура на кодекса у реценцията и в старобългарските ръкописи*. Kolokvij je okupio preko šezdeset paleoslavista iz Europe: Austrije, Belgije, Bugarske, Češke, Hrvatske, Italije, Jugoslavije, Litve, Mađarske, Nizozemske, Njemačke, Poljske, Rumunjske, Rusije, Ukrajine, Velike Britanije. Najbrojniji su bili bugarski i ruski istraživači, te je i najveći broj izlaganja pročitao na bugarskom i

ruskom jeziku. Referati su, koliko je to bilo moguće, bili grupirani po temama, pa je tako i svaki dan skupa bio više ili manje tematski određen. Najveći broj izlaganja je bio posvećen jezičnim problemima, među kojima se značajan broj odnosio na leksičke probleme staroslavenskih tekstova. Znatno broj referata bio je posvećen tekstološkoj problematici s posebnim akcentom na starozavjetne tekstove i njihove prijevode. Posebno bih istaknula interes mlađih bugarskih istraživača za slavenske biblijske tekstove.

O glagoljskoj problematici pročitano je pet referata: Margret Dimitrova – Sofija: *Гръцки и латински заемки в библейската част на Нюйоркския мисал*; Krasimir Stančev – Rim: *За апокрифната част на Сиенския глаголически сборник*; Antonija Zaradija Kiš – Zagreb: *Hrvatskoglagoljska i bugarska Knjiga o Jobu*; Vanja Stanišić – Beograd: *Глаголица и фонетически алфавити средней Европы*; Jeannine Vereecken – Gent: *Происхождение названий глаголических букв*. Čuli su se vrlo zanimljivi prilozi i iz područja epigrafike, himnografije, hagiografije,